TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI Sınıf-9

KONU MASAL

Masal; genellikle halkın yarattığı, ağızdan ağıza, kuşaktan kuşağa sürüp gelen, olağanüstü kişilerin başından geçen olağandışı olayları anlatan edebî türdür.

Masallar; olaya dayalı, sanatsal metinlerdir. Genellikle bir tekerleme ile başlar. Masallarda yer ve zaman belirsizdir. Olaylar, hayalî mekânlarda geçer. Olay, belirsiz bir geçmiş zamanda gerçekleşir. Anlatımda öğrenilen geçmiş zaman ya da geniş zaman kullanılır. Kahramanlar genellikle devler, periler, cinler, padişahlar, prensler vb. kişilerdir. Masallar iyi ile kötünün mücadelesini anlatır, masalın sonunda iyilik üstün gelir. İyiler ödüllendirilir, kötüler cezalandırılır.

Masallarda yalın, duru bir dil ve anlatım söz konusudur. Anlatımda söylenmesi güç kelimelere, ayrıntılı betimlemelere yer verilmez. Masalların başında, ortasında ve sonunda kalıp sözlere yer verilir.

Masallarda iyilik, güzellik, doğruluk, yardımseverlik gibi evrensel değerler yer alır; dinî ve millî ögelere yer verilmez.

Masalların söyleyeni belli değildir. Masallar, halkın ortak edebî ürünleri arasında yer alır. Halk arasında dilden dile söylenerek gelecek kuşaklara aktarılan masallar, sonradan yazıya geçirilmiştir.

Masal Planı

Masallar; döşeme, serim, düğüm, çözüm ve dilek bölümlerinden oluşur:

Döşeme: Dinleyicinin ilgisini çekme amacı taşıyan tekerleme bölümüdür.

Serim: Kişiler tanıtılır.

Düğüm: Olaylar gelişir, çatışma ortaya konur. İyiler ve kötüler bu bölümde belirginleşir. Olayın ayrıntılarına girilir. Merak duygusu yoğunluk kazanır. Olaylar hızlanarak çözüm noktasına yönelir.

Çözüm: Düğüm bölümünde belirginleşen çatışma bu bölümde iyilerin kazanması ve kötülerin cezalandırılmasıyla çözülür.

Dilek: Masal "Onlar ermiş muradına, biz çıkalım kerevetine", "Darısı yurdumuzun güzelleri başına" gibi iyi dilek bildiren kalıplaşmış sözlerle son bulur.

SORU 1

Padişah, konuk ağırlamayı çok sever. Methi her yerde duyulan bir de aşçısı vardır. Bir gün çok sevdiği arkadaşları, evine konuk olur, aşçısından sofrayı donatmasını ister. Akşam olur, davetliler gelir, sofrada kırk çeşit yemek vardır fakat hepsi dilden yapılmıştır. Padişah bu duruma şaşırır. Başka bir gün padişahın tekrar misafiri gelir. Padişah aşçısına, "Bu sefer gelenler çok önemli insanlar değil." der. Padişah, önemsiz dediği misafirlerine de dil yemeği hazırlandığını görünce şaşırır ve nedenini sorar. Aşçı, "Dil çok kıymetlidir, iyi kullanırsak yılanı deliğinden çıkarır. Kötü kullanırsak dilin hatasını hiçbir şey düzeltemez." der.

Bu parça, dil ve anlatım özellikleri bakımından aşağıdaki anlatmaya bağlı edebî türlerden hangisine örnek olabilir?

A) Masal **B) Roman**
C) Destan **D) Mesnevi**
E) Manzum hikâye

Cevap: A

SORU 2

Aşağıdakilerden hangisi kalıplaşmış bir masal cümlesidir?

A) Kralın bu emrini duyan prens hemen kardeşinin yanına gitmiş.

B) Anne ceylan, yavrularının bir saldırıya uğramasından korktuğu için daima tetiktedir.

C) Ordunun nereye gideceği kimse tarafından bilinmiyormuş.

D) Bu olağanüstü varlıkların hangi zamanda karada da yaşayabilme özelliği kazandığı belli değil.

E) Bir varmış, bir yokmuş, ülkenin birinde elinden her iş gelen usta bir marangoz yaşarmış.

Cevap: E

SORU 3

Tilki değirmenciyi kandırır ve beraber yola çıkarlar. Padişahın sarayına yaklaşınca tilki, değirmenciye der ki:

—Sen burada dur, ben gidip padişahtan sana bir kat elbise alıp geleyim.

Tilki saraydan içeri girer, padişahla karşılaşır.

Bu parça aşağıdaki masal bölümlerinin hangisinden alınmıştır?

A) Döşeme B) Serim
C) Düğüm D) Çözüm
E) Dilek

Cevap: C